

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

Силабус навчальної дисципліни
«Психологічна допомога під час реабілітації у сфері охорони здоров'я»

Обсяг навчальної дисципліни	Загальна кількість годин на дисципліну: 90 годин, 3 кредити ЄКТС. 2 рік навчання
Дні, час, місце проведення навчальної дисципліни	За формою навчання денна – час і місце (номер лекційного залу, аудиторії, лабораторії, студії, тощо) проведення навчальної дисципліни визначається відповідно до затвердженого розкладу занять. м. Одеса, ак. Воробйова, 11
Викладач(-і)	Євген Опря, д.мед.н., професор, завідувач кафедри Тетяна Чернова, к.мед.н., доцент кафедри Ольга Донець, к.мед.н., доцент кафедри Павло Єрмуракі, к. мед. н., доцент кафедри Весна Фучеджі, к.ю.н., доцент кафедри Ірина Макарова, к.псих.н., асистент кафедри Інга Пенова, к.псих.н., асистент кафедри
Контактна інформація	E-mail: tetyana.chernova@onmedu.edu.ua Очні консультації: з 14.00 до 16.00 – четвер, з 9.00 до 12.00 – субота Онлайн консультації за домовленістю з викладачем з 16.00 до 18.00 – у будні, з 9.00 до 12.00 – субота Посилання на онлайн-консультації надається кожній групі під час занять окремо

КОМУНІКАЦІЯ

Комунікація зі здобувачами буде здійснюватися аудиторно (очно).

Під час дистанційного навчання комунікація здійснюється через платформу Microsoft Teams, а також через листування електронною поштою, месенджери Viber (через створені у Viber групи для кожної групи, окремо через старосту групи).

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Предметом вивчення дисципліни є основні принципи, форми, методи і підходи до надання психологічної допомоги особам, які проходять реабілітацію після фізичних та психічних травм, захворювань, операцій або інших медичних втручань.

Дисципліна охоплює аспекти кризової, клінічної та консультативної психології, зосереджується на роботі з пацієнтами у соматичних і психіатричних стаціонарах, реабілітаційних центрах, паліативних службах та в умовах війни.

Метою навчальної дисципліни «Психологічна допомога під час реабілітації у сфері охорони здоров'я» є сформувати у здобувачів знання про психосоціальні аспекти процесу одужання, особливості супроводу осіб із тимчасовими чи стійкими функціональними обмеженнями, методи психоемоційної підтримки та реадaptaції, а також навчити їх ефективно застосовувати ці знання в умовах мультидисциплінарної взаємодії з медичним персоналом.

Завданням дисципліни є формування у здобувачів системного розуміння психологічних аспектів медичної реабілітації, а також розвиток практичних компетентностей, необхідних для надання психологічної допомоги пацієнтам у процесі відновлення здоров'я. Особлива увага приділяється формуванню навичок міждисциплінарної взаємодії з медичним персоналом, оцінки психоемоційного стану та вибору ефективних

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

стратегій психологічної підтримки.

Очікувані результати

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні:

знати:

- психологічні основи реабілітаційного процесу в сфері охорони здоров'я;
- види і принципи психологічної допомоги на різних етапах реабілітації;
- специфіку психоемоційних станів пацієнтів із соматичними, неврологічними, психічними та комбінованими порушеннями;
- підходи до підтримки мотивації, адаптації та соціальної інтеграції осіб, які проходять реабілітацію;
- основи кризового втручання, психоедукації та профілактики емоційного вигорання у пацієнтів і фахівців;
- етичні принципи та особливості психологічної роботи у мультидисциплінарних командах..

вміти:

- визначати психологічні потреби пацієнтів на різних етапах реабілітації;
- здійснювати оцінку психоемоційного стану пацієнтів із використанням валідних методик;
- застосовувати сучасні психокорекційні, підтримувальні й консультативні підходи у роботі з різними групами пацієнтів;
- організовувати психоедукаційні заходи для пацієнтів і їхніх сімей;
- працювати у складі мультидисциплінарної команди, ефективно комунікувати з медичним персоналом;
- використовувати методи профілактики професійного вигорання та підтримки власної психологічної стійкості.

Кінцеві цілі дисципліни

1. Усвідомлювати й керуватися у своїй професійній діяльності основними правами, свободами й обов'язками; дотримуватися етичних норм, підвищувати загальноосвітній та професійний культурний рівень.
2. Демонструвати розуміння основних категорій, понять і закономірностей психологічної допомоги в реабілітації у сфері охорони здоров'я з урахуванням специфіки роботи в багатопрофільних командах.
3. Виявляти та прогнозувати психологічні потреби й труднощі пацієнтів на різних етапах реабілітаційного процесу; визначати можливі бар'єри до відновлення та соціальної інтеграції.
4. Здійснювати самостійний пошук та критичний аналіз інформації з різних джерел, у тому числі з використанням інформаційно-комунікаційних технологій.
5. Обґрунтовувати власні професійні позиції щодо організації та проведення психологічної допомоги в реабілітації; володіти валідними психодіагностичними та корекційними методиками.
6. Презентувати результати власної роботи (усно, письмово, із використанням мультимедійних засобів), рефлексувати власний професійний досвід, пропонувати шляхи вирішення проблемних ситуацій у роботі з різними категоріями пацієнтів.
7. Інтегрувати принципи збереження й зміцнення соматичного та психічного здоров'я у повсякденну професійну діяльність.
8. Розвивати психологічну культуру як невід'ємну складову сучасного фахівця у сфері охорони здоров'я.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми навчання

Дисципліна буде викладатися у формі лекцій, практичних занять та організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти.

Методи навчання.

Використовуються словесні, наочні та інтегративні методи навчання.

Під час вивчення дисципліни здобувачам освіти надається можливість засвоїти знання та вміння у форматі он-лайн з використанням ресурсів E-mail, ZOOM, Teams, Viber з урахуванням технічних можливостей кожного здобувача. Викладачі, закріплені за окремою групою, знаходяться в контакті в режимі он-лайн. Передбачена очна форма переважно для консультацій та відпрацювання практичних навичок з надання фахової психологічної допомоги на базі кафедри у встановлені дні та часи черговим викладачем.

Зміст навчальної дисципліни:

1. Вступ до психологічної допомоги у медичній реабілітації: основні поняття, цілі, значення для системи охорони здоров'я.
2. Психологічна діагностика у процесі реабілітації: методи, етапи, специфіка роботи з різними категоріями пацієнтів.
3. Психологічні особливості пацієнтів із соматичними, неврологічними та психічними захворюваннями.
4. Психоемоційні стани пацієнтів під час реабілітації: стрес, тривога, депресія, адаптаційні реакції.
5. Психологічні потреби та очікування пацієнтів і членів їхніх сімей у період відновлення.
6. Методи підтримки мотивації та залучення до реабілітаційного процесу.
7. Основи психоемоційної стабілізації: кризове втручання, робота із травмою, посттравматичний стресовий розлад (ПТСР).
8. Психоедукація пацієнтів і сімей: інформування, роз'яснення, профілактика стигматизації.
9. Психологічна допомога у міждисциплінарній команді: принципи співпраці з лікарями, фізичними терапевтами, соціальними працівниками.
10. Комунікативні стратегії у роботі з пацієнтами та медичним персоналом.
11. Робота з особами з порушеннями мобільності, сенсорними і когнітивними обмеженнями.
12. Психологічна підтримка пацієнтів у паліативній та довготривалій реабілітації.
13. Профілактика емоційного вигорання та самопомога для фахівців реабілітаційної служби.
14. Етичні стандарти та правові основи психологічної допомоги у реабілітації.
15. Сучасні тенденції й інноваційні підходи до психологічної допомоги в системі медичної реабілітації.

Перелік рекомендованої літератури:

Основна:

1. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи : навчальний посібник. Т. 1–3 / за ред. І. Губеладзе. – Київ : 2018. – Т. 1. – 208 с., Т. 2. – 240 с., Т. 3. – 236 с.
2. Психологічна підтримка та допомога дітям, які пережили травму : навч.-метод. посібник / за ред. Н. М. Сидоренко. – Запоріжжя : ЗНУ, 2023. – 200 с.
URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi74/0054602.pdf>
3. Охорона психічного здоров'я в умовах війни / за ред. Т. Семігіної, В. Панька. – Київ : 2024. – 400 с.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

URL:

https://www.researchgate.net/publication/330657690_Ohorona_psihichnogo_zdorov%27a_v_umo_vah_vijni_Pereklad_z_angl

4. Семигіна Т. В. Соціальна робота в охороні здоров'я : навч. посібник. – Київ : КНЕУ, 2020. – 368 с.
5. Humanity & Inclusion. Рання реабілітація: клінічний довідник. – 2023. – 150 с.
URL: https://www.hi.org/sn_uploads/Humanity-Inclusion-Clinical-Handbook-Ukrainian.pdf

Додаткова:

1. Becker S., Shultz C. Psychological Rehabilitation: A Guide to Practice and Evidence-Based Approaches. – New York : Springer, 2020. – 320 p.
2. Wade D. Rehabilitation – a New Approach. Part Four: A New Paradigm, and Its Implications // Clinical Rehabilitation. – 2020. – Vol. 34(1). – P. 24–33.
3. De Silva, M., et al. Integrating Mental Health into Primary Care: A Global Perspective. – Geneva : WHO, 2018. – 280 p.
4. Humanity & Inclusion. Рання реабілітація: клінічний довідник. – 2023. – 150 с.
5. Національна служба здоров'я України. Реабілітація: нормативна база та стандарти.

Електронні інформаційні ресурси

1. Про систему охорони психічного здоров'я в Україні : Закон України від 15.01.2025 № 4223-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/4223-20>
2. Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я : Закон України від 03.12.2020 № 1053-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1053-20>
3. Про організацію надання психосоціальної допомоги населенню : Наказ МОЗ України від 13.12.2023 № 2118 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0126-24>
4. Затвердження Переліку та порядку надання психосоціальних послуг : Наказ МОЗ України від 13.12.2023 № 2118 (доповнення) // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0126-24>
5. Про затвердження Положення про медико-психологічну реабілітацію : Наказ МОЗ України від 14.05.2001 № 180/115 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/z0701-01>
6. Про затвердження Положення про психологічну реабілітацію військовослужбовців ЗСУ : Наказ МО України від 09.12.2015 № 702 (ред. 2020) // База даних «Законодавство України» / ВРУ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/702-2015>
7. Про внесення змін до наказу МОЗ № 385 (Про перелік посад у мультидисциплінарних командах) : Наказ МОЗ України від 29.11.2023 № 2034 // М.О.З. та Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2034-2023>
8. Про систему громадського здоров'я (а саме психосоціальна допомога) : Закон України від 17.09.2020 № 1960-IX // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1960-20>
9. Tell Me : онлайн-платформа з надання безоплатної психологічної допомоги. – URL: <https://tellme.com.ua>.
10. Терпо : мобільний застосунок для пошуку психолога та ментального самоконтролю. – URL: <https://visitukraine.today/uk/blog/843>.
11. Mental Help : державна ініціатива Міністерства охорони здоров'я України з онлайн-психологічної підтримки. – URL: <https://moz.gov.ua/uk/mental-help>.
12. Razom з тобою : мережа центрів психосоціальної допомоги постраждалим від війни. –

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

URL: <https://razomztoboyu.org>.

13. Титаренко Т. М. Соціально-психологічна реабілітація особистості: етапи, технології : електронне видання. – URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/713738/1>.
14. Осюкло В. Теорія і практика психологічної допомоги та реабілітації : підручник. – 2020. – URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/743784/1>.
15. Marta : державний сервіс для психологічної адаптації військових та їхніх родин. – URL: <https://prostir.ua/?focus=de-shukaty-psyholohichnu-dopomohu>.
16. Психологічна реабілітація : офіційна інформація Міністерства внутрішніх справ України. – URL: <https://mvs.gov.ua/psixologicne-zabezpecennia/psixologicna-reabilitaciia>.

ОЦІНЮВАННЯ

Форми і методи поточного контролю:

- усний контроль: індивідуальне опитування за питаннями відповідної теми;
- письмовий контроль: оцінювання розв'язання ситуаційних завдань, оцінювання виконання індивідуального завдання;
- тестовий контроль: оцінювання виконання тестових завдань за темами.

Поточна навчальна діяльність здобувачів контролюється на практичних заняттях. Поточна навчальна діяльність здобувача оцінюється за 4-бальною (традиційною) шкалою: “5”, “4”, “3”, “2”.

Критерії поточного оцінювання на практичному занятті

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно «5»	Здобувач вільно володіє матеріалом, приймає активну участь в обговоренні та вирішенні практичної задачі, впевнено демонструє практичні навички, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє критичне мислення.
Добре «4»	Здобувач добре володіє матеріалом, приймає участь в обговоренні та вирішенні ситуаційної практичної задачі, демонструє практичні навички з деякими помилками, висловлює свою думку з теми заняття, демонструє критичне мислення.
Задовільно «3»	Здобувач недостатньо володіє матеріалом, не впевнено приймає участь в обговоренні та вирішенні практичної задачі, демонструє практичні навички з суттєвими помилками.
Незадовільно «2»	Здобувач не володіє матеріалом, не приймає участь в обговоренні та вирішенні практичної задачі, не демонструє практичні навички.

Форми і методи підсумкового контролю: залік.

Залік виставляється здобувачу, який виконав усі завдання робочої програми навчальної дисципліни, приймав активну участь у практичних заняттях, виконав індивідуальне завдання та має середню поточну оцінку не менше ніж 3,0 і не має академічної заборгованості.

САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Самостійна робота:

- самостійна робота з рекомендованою основною та додатковою літературою, з електронними інформаційними ресурсами, підготовка до практичних занять;
- самостійне виконання індивідуального завдання, підготовка презентації для захисту

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

індивідуального завдання.

Самостійна робота здобувача, яка передбачена в програмі, контролюється і оцінюється при поточному контролі.

ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:

- Пропуски занять з неповажних причин відпрацьовуються за розкладом черговому викладачу.
- Пропуски з поважних причин відпрацьовуються за індивідуальним графіком з дозволу деканату.

Політика щодо академічної доброчесності:

Обов'язковим є дотримання академічної доброчесності здобувачами, а саме:

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою даної навчальної дисципліни;
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Неприйнятними у навчальній діяльності для учасників освітнього процесу є:

- використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної або вищої оцінки під час здійснення будь-якої форми контролю результатів навчання або переваг у науковій роботі;
- використання під час контрольних заходів заборонених допоміжних матеріалів або технічних засобів (шпаргалок, конспектів, мікро-навушників, телефонів, смартфонів, планшетів тощо);
- проходження процедур контролю результатів навчання підставними особами.

За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зниження результатів оцінювання індивідуального опитування, виконання тестових завдань, оцінки за розв'язання ситуаційних завдань, виконання індивідуального завдання, заліку тощо;
- повторне проходження оцінювання (тестових завдань, ситуаційних завдань, індивідуального завдання, заліку тощо);
- призначення додаткових контрольних заходів (додаткові ситуаційні завдання, індивідуальні завдання, тести тощо);
- проведення додаткової перевірки інших робіт авторства порушника.

Політика щодо відвідування та запізнь:

Стан здоров'я: здобувачі хворі на гострі інфекційні захворювання, у тому числі на респіраторні хвороби, до заняття не допускаються. Запізнення на заняття – не припустимі. Здобувач, який спізнився на заняття, може бути на ньому присутній, але якщо в журналі викладач поставив «нб», він повинен його відпрацювати у загальному порядку.

Використання мобільних пристроїв:

Використання будь-яких мобільних пристроїв заборонено. При порушенні даного пункту здобувач має покинути заняття та в журналі викладач ставить «нб», яку він повинен відпрацювати у загальному порядку.

Мобільні пристрої можуть бути застосовані здобувачами з дозволу викладача, якщо вони потрібні для виконання завдання.

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра психіатрії, наркології, медичної психології та психотерапії

Поведінка в аудиторії:

Поведінка здобувачів та викладачів в аудиторіях має бути робочою та спокійною, суворо відповідати правилам, встановленим Положенням про академічну доброчесність та етику академічних взаємин в Одеському національному медичному університеті, у відповідності до Кодексу академічної етики та взаємин університетської спільноти Одеського національного медичного університету, Положенням про запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній та освітній роботі здобувачів вищої освіти, науковців та викладачів Одеського національного медичного університету.